

تەۋھىدنىڭ تۈرلىرى 3

تەۋھىد دېگەن ئاللاھ تائالانى رۇبۇبىيىتىدە، ئۇلۇھىيىتىدە ۋە ئىسىم - سۈپەتلىرىدە يەككە - يېگانە دەپ ئېتىقاد قىلىشتۇر.

تەۋھىد ئۈچ تۈرلۈك

ئىسىم - سۈپەت تەۋھىدى

ئىسىم - سۈپەت تەۋھىدى دېگەن ئاللاھ تائالانىڭ قۇرئان كەرىمدىكى ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەدىسلىرىدىكى ئىسىم - سۈپەتلىرىنىڭ مەناسىنى بۇرمىلاشتىن، يوققا چىقارماشتىن، تەمسىل قىلماشتىن ۋە ھېچبىر مەخلۇققا ئوخشاشماشتىن، ئۇزاتقا لايىق رەۋىشتە ئىسپاتلاشنى كۆرسىتىدۇ.

ئۇلۇھىيەت تەۋھىدى

ئۇلۇھىيەت تەۋھىدى دېگەن جىمى تائەت - ئىبادەتلەرنى پەقەت يېگانە ئاللاھ تائالغا قىلىشنى كۆرسىتىدۇ.

رۇبۇبىيەت تەۋھىدى

رۇبۇبىيەت تەۋھىدى دېگەن ئاللاھ تائالانى كائىناتتىكى شەيىللەرنى يارىتىشتا، ئۇلارنى ئىدارە قىلىشتا ۋە ئىگدارلىقتا يەككە - يېگانە دەپ ئېتىقاد قىلىشتۇر.

دىنىنىڭ ئۈچ مەرتىۋىسى

ئېھسان

ئېھسان دېگەن ئاللاھنى كۆرۈپ تۇرۇۋاتقاندا ئىبادەت قىلىشتۇر. گەرچە سەن ئاللاھنى كۆرەلمىسەڭمۇ، ئاللاھ سېنى كۆرۈپ تۇرىدۇ.

ئىمان

ئىمان دېگەن تىلدا ئىقرار قىلىش، دىلدا ئېتىقاد قىلىش ۋە ئەزالار بىلەن ئەمەل قىلىشنى كۆرسىتىدۇ. ئىمان ياخشى ئەمەللەرنى قىلىش بىلەن زىيادلىشىپ كۈچىيىدۇ. گۇناھ ئىشلارنى قىلىش بىلەن كېمىيىپ ئاجىزلىشىدۇ.

ئىماننىڭ ئاساسلىرى 5

- 1- ئاللاھقا ئىمان كەلتۈرۈش.
- 2- ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئىمان كەلتۈرۈش.
- 3- ئاللاھنىڭ پەرىشتىلىرىگە ئىمان كەلتۈرۈش.
- 4- ئاللاھنىڭ نازىل قىلغان كىتابلىرىغا ئىمان كەلتۈرۈش.
- 5- قىيامەت كۈنىگە ئىمان كەلتۈرۈش.
- 6- ياخشىلىق ۋە يامانلىقنىڭ ئاللاھنىڭ تەقدىرى بىلەن بولىدىغانلىقىغا ئىمان كەلتۈرۈش.

ئىسلام

ئىسلام دېگەن تەۋھىد بىلەن ئاللاھقا بويسۇنۇش، ئىتائەت بىلەن ئۇنىڭغا باش ئېگىش ۋە شېرىك ۋە شېرىك ئەھلىدىن ئادا - جۇدا بولۇشنى كۆرسىتىدۇ.

ئىسلامنىڭ ئاساسلىرى 5

- 1- شاھادەت كەلتۈرۈش.
- 2- ناماز ئوقۇش.
- 3- زاكات بېرىش.
- 4- رەمزان روزىسىنى تۇتۇش.
- 5- قۇربى يەتسە ھەج قىلىش.

ھارامنىڭ تۈرلىرى 4

كىچىك شېرىك

كىچىك شېرىك دېگەن كىشىنى دىندىن چىقىرىۋەتمەيدىغان، ئەمما چوڭ گۇناھ ھېسابلىنىدىغان، ئەگەر ئۇنى قىلغۇچى تەۋبە قىلماي ئۆلۈپ كەتسە خەتەرلىك ئەھۋالغا چۈشۈپ قالىدىغان شېرىكتۇر. بىرەر سىگە (ئاللاھ ۋە سەن خالىساڭ) دېيىش، ئاللاھنىڭ غەيرى بىلەن قەسەم ئېچىش، ئازراق رىياخورلۇق، شېرىكى تۇمارلارنى ئېسىش، كۆرگەن ۋە ئاڭلىغان شەيىللەردىن شۈم پال ئېلىش، كۆز مۇنچاق ئېسىشقا ئوخشىغان نەرسىلەرنى ياخشىلىق كەلتۈرىدۇ ياكى يامانلىقنى يىراق قىلىدۇ دېگەن ئېتىقادتا قوللىنىش كىچىك شېرىكتۇر.

چوڭ شېرىك

چوڭ شېرىك دېگەن كىشىنى دىندىن چىقىرىۋېتىدىغان، تەۋبىسىز ئۆلۈپ كەتسە اللە تائالا ئەپۋ قىلمايدىغان، شېرىك كەلتۈرگۈچى قەتئىي جەننەتكە كىرمەيدىغان شېرىكتۇر.

ئاللاھنىڭ غەيرىنى ئاللاھنى ياخشى كۆرگەندەك ياخشى كۆرۈش، ئۇنىڭدىن ئاللاھتىن قورققانداق قورقۇش، ئۇنىڭدىن پايدا - مەنپەئەت ئۈمىد قىلىش، قۇربى يەتمەيدىغان ئىشلاردا مەدەت سورا، ئۇنىڭغا ئىبادەتنىڭ تۈرلىرىدىن بىرەرسىنى قىلىش قاتارلىقلار چوڭ شېرىكتىدۇر.

چوڭ گۇناھلار

چوڭ گۇناھ دېگەن قۇرئان ۋە ھەدىستە ئۇنىڭغا مەخسۇس بىر جازا بېكىتىلگەن ئىشلاردۇر.

سېھىرگەرلىك قىلىش، ئاتا - ئانىنى قاشتىش، جازانە يېيىش، زىنا قىلىش، بەچچۈزلىق قىلىش، يالغان سۆزلەش، ھاراق ئېچىش، ئوغرىلىق قىلىش، غەيۋەت قىلىش، ئاللاھ ھارام قىلغان جاننى ناھەق ئۆلتۈرۈش، يېتىمنىڭ مېلىنى يەۋىلىش قاتارلىقلار چوڭ گۇناھ ھېسابلىنىدۇ.

كىچىك گۇناھلار

كىچىك گۇناھ دېگەن چوڭ گۇناھتىن تۆۋەن تۇرىدىغان چەكلەنگەن ئىشلار بولۇپ، ئىستىغپار ئېيتىش ئارقىلىق پاكلاغىلى بولىدىغان، ئەمما ئۇنى كۆپ قىلىۋەرسە چوڭ گۇناھقا ئايلىنىدۇ.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «سىلەر كۆزگە ئىلمايدىغان گۇناھلاردىن ئېھتىيات قىلىڭلار، چۈنكى ئۇلار يىغىلىپ - يىغىلىپ، ئاخىردا ئىنساننى ھالاك قىلىۋېتىدۇ». مۇسئەد ئەھمەد